13. Vchod do jaskyne Baradla Vörös-tó

Z poverenia Karpatského spolku v Uhorsku 15. marca 1890 Kálmán Münich a jeho kolegovia pri Vörös-tó (Červené jazero) vyrazili východ, ktorý dnes používame ako vchod.
Celková technická rekonštrukcia úseku Vörös-tó – Jósvafő bola dokončená v r. 2005. Vtedy bola otvorená aj moderná budova pri vchode.

14. Červené jazero a Medvedie skaly

Červené jazero vytvorila zrážková voda na dne jedného závrtu. Svoj názov dostalo po charakteristickej červenej pôde – terra rosa, ktorá pokrýva okolie a ktorá dostala svoje červené sfarbenie od oxidu železnatého. Cca. 240 milión rokov staré formy Medvedích skál sa vytvorili v jednom zo skorších období krasovatenia. Na zvetralom skalnatom povrchu sú pozorovateľné pozostatky organizmov (koralov), vytvárajúce útesy a organizmov, žijúcich v ich okolí útesov (mušle, morské lalie).

Medvedie skaly

15. Steinalmská formácia

Biele útvary (onkoidy), pozorovateľné na skalnatom povrchu, sa vytvorili pred cca. 240 mil. rokmi v plytkom tropickom mori: modré riasy, ktoré žijú v pokojných, ale stále pohybujúcich sa vodách za útesmi, usídlili sa na nejakom jadre (napr. úlomky mušlí) a to so svojimi spletencami obkľúčili. Rástli vždy na slnečných plochách a vytvárali kĺbkovité útvary, ktorých priemer môže dosiahnuť až 5 cm.

16. Jaskyňa Mieru

Jaskyňu Mieru objavili v r. 1952 na základe vedeckého výskumu pod vedením Dr. Lászlóa Jakucsa. Dĺžka jaskyne je viac ako 7 km, vďaka čomu je druhou najdlhšou jaskyňou Aggtelekského krasu. V jaskyni je stála teplota vzduchu +10 °C, relatívny obsah vlhkosti vzduchu je okolo 100%. Je tu veľmi optimálny pomer výskytu kalcia a magnézia vo vzduchu a vzduch je absolútne bezprašný, čo je ideálne pre liečbu chorôb dýchacích ciest (napr. astmy). Jaskyňu Mieru v r. 1969 vyhlásili za liečebnú jaskyňu.

17. Prameň Komlós

Chladné čistovodné pramene majú bohatú vegetáciu. Na jar záružlie močiarne, blyskáč jarný a slezinovka striedavolistá vytvoria žltý koberec okolo potoka, v lete zas od nezábudky močiarnej sú jeho brehy modré. Prameňu dávnejšie dodávala vodu jaskyňa Mier, jej dnešný pôvod nie je známy.

Travertínová kaskáda prameňa Komlós

18. Spodné jaskyne Baradla

Najväčšia jaskynná záplava bola v jaskyni Baradla v auguste 1955. Vtedy začínajúce výskumy dokázali, že voda prameňa Jósva pochádza z dvoch spodných jaskýň – Dlhá a Krátka dolná jaskyňa. Ak sa vydáte na cestu smerom hore, na druhom konci doliny uvidíte kovové dvere s mrežami, uzatvárajúci otvor, cez ktorý sa dostali jaskyniari do jaskynného systému Dlhej dolnej jaskyne, ale nepodarilo sa im dostať ďalej cez sifóny. Krátka dolná jaskyňa je ale úplná, poznáme jej približne kilometer dlhý úsek.

19. Východ z jaskyne Baradla pri obci Jósvafő

Kesslerov dom

V r. 1928 podľa výpočtov a plánov Pétera Kaffku bol zrealizovaný východ z jaskyne pri obci Jósvafő, ktorý umožnil návštevu 7 km hlavnej vetvy jaskyne bez toho, aby návštevníci museli absolvovať niektoré úseky aj viackrát po ceste z Aggteleku do Jósvafő.
Pri areáli východu sa nachádza pamätný dom Kesslera Huberta na pamiatku najúspešnejšieho riaditeľa jaskyne Baradla, ktorý bol aj známym speleológom. Hubert Kessler pôsobil v lokalite v rokoch 1935-1945. K jeho osobe sa viaže aj vznik hotela Tengerszem (morské pleso) a jazera Tengerszem.

Zodpovedný vydavateľ: Salamon Gábor riaditeľ
Zostavili pracovníci Oddelenia ekoturistiky a envinronmentálnej výchovy
Foto: archív ANP, Juraj Popovics

TOURINFORM Aggtelek
Informačné centrum ochrany prírody a turistiky
3759 Aggtelek, Baradla oldal 3., Maďarsko,
Tel.: + 36 48/503-000. Fax: + 36 48/503-002
aggtelek@tourinform.hu

Riaditeľstvo národného parku Aggtelek
3758 Jósvafő, Tengerszem oldal 1., Maďarsko
Tel.: + 36 48/506-000
Fax: 48/506-001
info.anp@t-online.hu www.anp.hu

www.anp.hu
www.husk-cbc.eu
www.hungary-slovakia-cbc.eu

slovak

Náučný chodník Baradla

Program cezhraničnej spolupráce Maďarská republika-Slovenská republika 2007-2013
Budujeme partnerstvá
Európska únia
Európsky fond regionálneho rozvoja
Publikácia nerezprezentuje stanovisko Európskej únie.

Označenie: žltý pás
Dĺžka: 7,5 km
Trvanie túry: cca. 3 hodiny

Počas túry po náučnom chodníku Baradla, ktorý spája vchody jaskyne Baradla od obcí Aggtelek a Jósvafő, sa môžete oboznámiť s rôznorodosťou krasu, so zdanlivo neživým prostredím a dostať sa bližšie k pochopeniu na pohľad zložitých zázrakov územia. Po ceste, ktorá vedie medzi ponormi a prameňmi jaskyne Baradla v krásnom prírodnom prostredí, sa budete môcť oboznámiť s geologickými, hydrologickými, zoologickými a botanickými hodnotami územia. Prosíme vás, aby ste v záujme pokoja živej prírody a vlastnej bezpečnosti neschádzali z vyznačenej trasy. Túru po náučnom chodníku absolvujete na vlastnú zodpovednosť! Prajeme vám príjemné chvíle strávené u nás.

1. Orientačná mapa (Vchod do jaskyne Baradla od obce Aggtelek)

Predtým, ako sa vydáte na cestu po náučnom chodníku, prosíme vás, aby ste si pozorne prečítali informácie na prvej tabuli a preštudovali mapu trasy. Náučný chodník je uvedený aj na turistických mapách (Cartographia) tohto územia.

skalná stena

2. Bradlo - Baradla

Názov Baradla pravdepodobne pochádza zo slovenského slova „bradlo“. Pôvodne mohlo označovať 51 m vysokú skalnú stenu, ktorá sa nachádza nad vchodom do jaskyne. Tento vchod do jaskyne bol prastarým predchodcom aj dnes fungujúceho ponoru Acheron.
Pradávno (cca. pred 235 mil. r.) tu vo vlniacom sa, plytkom teplom tropickom mori v hojnom počte žili rôzne morské riasy. Ich malé pozostatky je možné pozorovať na povrchu blízkych skál. Nedaleko zastávky nájdete vápence so zaujímavými mrežovitými vzorkami. Tieto mrežovité škrapy vytvárajú kolmé škáry, ktoré vytvorila zrážková voda.

3. Rastlinstvo krasu

lesostep

Dôsledkom geografickej polohy a klimatických podmienok sa na území vyskytujú karpatské druhy, ktoré potrebujú studenú vlhkú klímu a druhy, nachádzajúce sa na južných svahoch, ktoré sú xerotermné - teplomilné. Pri tejto zastávke sa mozaikovito rozprestiera krasový krovinový les, svahovité stepné lúky a skalnatá step. Sú domovom xerotermných druhov rastlín. Presvetlenú korunnú vrstvu krasových lesov tvoria nízke duby plstnaté, pod nimi nájdeme bohatú krovitú etáž s jarabinami a čerešňou mahalebkovou. Na svahovitých stepných lúkach kvitne skoro na jar s plstnatými fialovými lupeňmi poniklec veľkokvetý, v lete kavyle a sápa hľuznatá. Charakteristickými druhmi skalnej stepy sú machy a lišajníky žijúce na povrchu skál, na plytkom povrchu pôdy sa usídlili skalnice a lipnica bádenská.

4. Živočíšstvo krasu

Nie je možné predstaviť bohaté živočíšstvo krasu, ba ani okolia tejto zastávky v niekoľkých riadkoch. Charakteristickým hniezdičom tunajších lesostepí je strnádka cia. Prevažná časť jej domácej populácie sa vyskytuje v krase.
Jedným z prvých dojmov návštevníkov skalnatej stepy a svahovitých stepí je veľké množstvo motýľov. Charakteristickým a vzácnym druhom je jasoň chochlačkový, modráčik bociannikový a hnedáčik maďarský. Žije tu sága stepná, najväčší domáci rovnokrídlovec.

jasoň chochlačkový

jašterica zelená

Obyvateľom svahovitých stepí je stepník červený, ktorého samec má nápadné červeno-čierne vzorkovanie. Popri jaštericiach zelenej, ktorá narastie aj do pol metra, sa často stretneme aj s oveľa menšou jaštericou múrovou.

5. Rastlinstvo vrchu Tó

Vrch Tó pokrýval kedysi les. Po vyrúbaní stromov zo strmého svahu s plytkou pôdou a bez rastlinstva zrážky rýchlo odplavili úrodnú pôdu. Jeho terajšie rastlinstvo je skalnatá step a svahovitá stepná lúka. Na území sa vytvorili aj sekundárne borievkové porasty.

rozchodník prudký

6. Aggtelekské jazero a škrapové pole

Na mieste jazera bol ešte na začiatku 19. storočia ponor, obklopený kapustovými záhradami. Tu miznúce zrážky vytvorili vetvu Törökmecset jaskyne Baradla. Spolu s vodou rútiace sa kamene, hlina a úlomky stromov upchali hrdlo ponoru a na území bez odtoku sa nahromadila voda.

Aggtelekské jazero

Na svahu vrchu Tó sa vytvorilo svojrázne, v krajine jedinečné veľké otvorené škrapové pole s pekne vyvinutými „koreňovými“ škrapmi. Tieto trubicovité skalné diery sa vytvorili v dôsledku posobenia organických kyselín, produkovaných koreňmmi rastlín, ktoré tu rástli pred degradáciou pôdy.

7. Ponor Zombor-lyuk

Zombor-lyuk odvádza zrážky do vetvy Vörös jaskyne Baradla. Vytvoril sa na hranici otvoreného krasu a povrchu pokrytého hlinenou usadeninou. V blízkosti ponoru prebieha tradičné maloparcelové poľnohospodárstvo. Niekoľko metrov široké parcely sú domovom takých druhov živočíchov a rastlín (napr. kúkoľ poľný), ktoré vytvorením obrovských poľnohospodárskych lánov zmizli takmer bez stopy.

kúkoľ poľný

8. Ponor Ravasz-lyuk

Nagy-Ravasz-lyuk je hlavným ponorom vetvy Retek, najväčšej vedľajšej vetvy jaskyne Baradla v Maďarsku. Jej podzemná chodba sa po cca. 200 m spojí s podzemnou chodbou Kis-Ravasz-lyuk, ktorá sa nachádza odtiaľto smerom na západ. Štrková naplavenina, ktorá sa dostáva cez ponor formuje aj dnes vetvu Retek, ktorej 1250 m trasu možno navštíviť v rámci špeciálnej túry.

9. Tradičný chov hospodárskych zvierat v Aggtelekskom krase

Na území Aggtelekského krasu sa v minulosti vytvorili kosné lúky a pastviny vyťažením stromov. Vymiznutím tradičného chovu hospodárskych zvierat sa začínajú premieňať lúky: kosné lúky a pastviny sa zaburinia, zarastú krovinami a potom sa znova zalesnia. Medzi krovinami je častý horec krížatý s modro-fialovými kvetmi a krasovlas bezbyľový, pritúlený k zemi. Najviac vyniknú počas kvitntia neskoro v lete a v jeseni.

10. Kaplnka Svätého Františka z Assisi

Svätý František sa narodil v roku 1182 v talianskom Assisi v zámožnej obchodníckej rodine. Je patrónom Talianska, zvierat, obchodníkov a prírody. Rehoľa, ktorú založil, žije svoj život v apoštolskej chudobe. V katolíckej cirkvi vyhlásil ako prvý, že bratom človeka je každé iné stvorenie a celé univerzum. Toto vyjadruje aj jeho Pieseň brata slnka. Pápež Ján Pavol II. ho vyhlásil za nebeského patróna ochrana prírody.

kaplnka svätého Františka

11. Borievkové závrty

Najčastejšou a najcharakteristickejšou povrchovou morfologickou formou je závrt, okrúhla alebo oválna priehlbina, ktorá sa tvorí rozpúšťaním vápenca.
Územie s dominantnou borievkou bolo v minulosti vytvorenou lúkou. Kvôli pastve je chudobnejšia o niektoré druhy, na ich mieste sa objavili trávy, ktoré dobre znášajú spásanie a zašliapávanie. V dreve borievky – hoci je to ihličnan – nie sú živicové kanáliky. Jej drevo je odolné, silné a dobre spracovateľné. Plody sú v nezrelej podobe zelené, v zrelej forme sivomodré. Sú základnou surovinou viacerých liekov, voňaviek a korenín.

12. Hrabová dubina

Na severnejších vlhkých a chladných svahoch a v dolinách sa vyvinuli hrabové dubiny. Hornú korunovú etáž tvorí dub zimný, dolnú hrab obyčajný. Lesné spoločenstvo spestrí javor poľný a čerešňa vtáčia. Tieto lesy majú kvôli viacetážovej korune krovinovú vrstvu s menším počtom druhov. Medzi prvými kvitnúcimi druhmi bylinného podrastu sú snežienka jarná, veternica iskerníkovitá a chochlačky. V lete tu nájdeme hniezdovku hlístovú s hnedými kvetmi, kruštík tmavočervený a častá je aj svetloružová ľalia zlatohlavá.
Typickým obyvateľom hrabovej dubiny je skokan štíhly, ktorý vyskočí až do metrovej výšky. Môžeme sa tu stretnúť s rôznymi druhmi sýkoriek, brhlíkom lesným a muchárikom bielokrkým, ktoré hniezdia v dutinách dubov. Z malých cicavcov môžeme spomenúť plcha lieskového, plcha sivého a kunu lesnú.

muchárik bielokrký